

ANNUKKA

SM-kisoihin KIPAn kautta

Lukija otti yhteyttä. Hän oli siirtynyt oppilaaksi uuteen ratsastuskouluun, jossa kaikki oli kohdallaan: laatuhevokset, taitava opettaja, viihtyisä ilmapiiri. Unelmapaikasta uupui vain se, että koulu ei ole osallistunut tuntiratsastajien ja opetushevosten SM:iin.

Eikä osallistu jatkossakaan. Aiemmin hevosilta ei ole vaadittu maksettua vuosimaksua eikä osallistujilta aluekilpailulupaa. Nyt vaaditaan. Osalle kouluista ja ratsastajista se on kynnyksysymys.

Kisajärjestelyihin jo vuosia osallistunut ratsastuksenopettaja Kirsi Asikainen kertoo, että uusi käytäntö on SRL:n, SROY:n ja muiden järjestäjien pitkällisen pohdinnan tulos. Taustalla on ilmoittautumisiin liittynyt hillitön paperisota. Ainoa keino systeemin järjeistämiseksi oli ilmoittautumisrumban siirtäminen KIPAn eikä se taas olisi onnistunut muulla tavoin.

Kulut eivät juurikaan nouse, jos ratsukot muutenkin kisaavat alueatasolla, koska saman koulun hevosista maksetaan yhteinen vuosimaksu. Oppilaalle aluelupa maksaa 15 euroa. Järjestäjät odottavat kesän SM-koitoksia innokkaasti ja toivovat, ettei ratkaisu karsisi osallistujia – ei entisiä eikä tulokkaita.

Kilpaileminen maksaa aina paljon tai vieläkin enemmän. Joidenkin seurojen valmennusryhmien harrastama varainhankinta ja tuen suuntaaminen edustusratsukoille mahdollistaa osallistumisen SM:iin. Se edellyttää kisojen kokemista koko seuran ja koulun yhteisprojektiksi. Menestys tuntuu makeammalta ja tappion karvaus lientyy, kun iloja ja pettymyksiä jakaa iso joukko!

Allekirjoittaneen tietokone kaatui taannoin, joten menetin tukun. Kehtaisiko kysyä –palstalle lähetettyjä kysymyksiä ja mainioita vihjeitä sopivista haastateltavista. Olisin iloinen, jos lukijat ottaisivat uudeleen yhteyttä, jotta pääsisin jutuntekoon.

ANNUKKA

PS. Juttuvinkkejä, kysymyksiä ja muuta postia voi lähettää joko toimittukseen tai sähköpostilla annukka.jarvi@luukku.com

Elämäni hevonen

Orvosta keskosesta jalostusoriiksi

Ypäjän keväisillä oripäivillä ykköspalkinnon vienyt Usvaniityn Hemuli (i. Opan) on Marika ja Timo Heikkilän yli 30-päisen shettis- ja vuonohevoslauman kolmesta jalostusoriista nuorin.

Heikkilät ovat kasvattinsa menestyksestä onnellisia, eikä ihme. Mikään Hemulin elonpolun alussa ei ennustanut sen edes selviytyvän oripäiville. Se syntyi keskosena, vietiin eläinsairaalaan, menetti emänsä Julian neljän päivän ikäisenä ja joutui pullomaitokuurille.

Eläinlääkärit eivät juuri uskaltaneet antaa toivoa orvon keskosvarsan hengissä pysymisestä, mutta Heikkilät tekivät sinnikkäästi kaikkensa ja vähän enemmänkin Hemulinsa puolesta.

Timo toi sen viikon ikäisenä sairaalasta maasturin tavaratilassa. Alkuun se eli Heikkilöiden olohuoneessa. Kissat tarjosivat sille lämpöä ja lohtua nukkumalla sen kyljessä, ja laukkaharjoitukset se aloitti pinkomalla honteloilla koivillaan pitkin tupaa.

Kehityttyään kyllin vahvaksi ulkoilmaelämään Hemuli sai keinoemoksi vuotiaan tammavarsan, jota se kiusasi karkaillemalla aidan ali. Ennen pitkää se vankistui ja kuroi ikätoverinsa kiinni kehityksessä, painoa myöten.

Marika laihtui reilusti valmistellessaan Hemulia oripäiville, eritoten hankiharjoittelussa, mutta nuori herra itse ei hoikistunut toivotulla tavalla – ennen kuin pääsi peuhaamaan tositarkoituksella tammojen kanssa...

Heikkilöiden tavoitteena on kasvattaa hyviä poneja.

– Kasvattajasitoutumus on laadun tae. Mitä parempirakenteinen poni, sitä kestävämpi se on, he vakuuttavat ja muistuttavat.

– Kannattaa hankkia rotuponi, koska tytär pääsee sillä ratsastuskisoihin, poika ohjastamaan raveissa, äiti viemään näyttelyihin ja isä treenaamaan agilitya. Sen kanssa koko perhe pääsee harrastamaan!

"Islanninhevoset ovat ystävällisiä ja sosiaalisia", Lena Pettersson sanoo. "Ratsastuskoulukäytössä ne ratsastetaan eteen-alas ja peräänantoon, ja ne asuvat tallissa karsinoissa aivan muiden hevosten tavoin."

Pääosassa askellajit

Lena Pettersson opettaa ratsastusta islanninhevosilla

- Ratsastus islanninhevosilla sopii kaikille rodusta ja sen erityispiirteistä kiinnostuneille, ammattivalmentaja, jalostustuomari ja ratsuttaja Lena Pettersson sanoo.

Monelle muiden lajien vannoutuneelle harrastajallekin tutustuminen erillaiseen lajiin ja hevoskulttuurin voi olla kiinnostavaa – ja voihan sitä vahingossa saada uusia ajatuksia tekemisiinsä...

Lena (ent. Visuri) aloitti ratsastuksen muilla roduilla ja kilpaili juniorina opetushevosilla esteitä. Islanninhevosista ja askellajiratsastuksesta hän kiinnostui Ruotsissa 80-luvulla. Nyt Lena työskentelee opettajana, ratsuttajana ja kasvattajana Finnvalkyrja-ratsastuskoulussa. Se ehti toimia vuoden Helsingissä, mutta kesällä on edessä muutto Nurmijärvelle. Maalla on tilaa pitää tallin kupeessa kasvamassa nuorten hevosten laumaa.

Opittavana askellajit

- Islanninhevosratsastuskoulussa ratsastetaan islanninhevosilla ja otetaan huomioon rodun erityispiirteet, muun muassa taipumukset eri askellajeihin. Koulussa siis opetetaan askellajiratsastusta. On tärkeää erottaa askellaji- ja vaelusratsastus toisistaan, Lena alleviivaa.

- Tunneilla opetellaan samoja perusasioita kuin muillakin hevosilla: hyvää istuntaa, täsmällistä ja oikeaa apujenkäyttöä, hevosen hallintaa ja niin edelleen. Askellajitunnilla opetus painottuu niihin. Vaikka tölttiä ei välttämättä ratsastettaisikaan, monet harjoitukset tähtäävät hevosen työskentelyn helpottamiseen ja parantamiseen eri askellajeissa ja siirtymissä. Perusasiat ovat ratsastuksessa pitkälti samat, mutta

lajikohtaisia eroja on siinä, mitä painotetaan ja mihin pyritään.

Mitä pidemmälle ratsukko kehittyy, sitä enemmän lajin erityispiirteet tulevat esiin. Rodun jalostustavoite ovat hyväluonteiset, helposti käsiteltävät, selkeäaskellajiset ja eteenpäin pyrkivät hevoset, jotka reagoivat herkästi apuihin.

Pitkä matka tölttiin

Haastetta harrastukseen tuo islanninhevosen luontainen taipumus tölttiin ja passiin. Nelitah-tisessa töl-tissä hevosella on vähintään yksi jalka maassa, joten liike tuntuu tasaiselta. Vaikka monien ratsastajien mielestä töl-tissä on helpompi istua kuin ravissa, sen ratsastaminen vaatii hyvää perusasioiden hallintaa.

- Aloittelija voi rauhallisella, tölttivahvalla hevosella tuntea töl-tin hurmaa, mutta siitä on vielä pitkä ja kiinnostava matka kuljettavana, jotta kehittyisi hyväksi askellajiratsastajaksi, Lena selvittää.

Ratsastuksellisen tavoitteen voisi kiteyttää vaikkapa näin: ratsastaa puhtaasti haluttua askellajia halutussa tempossa hyväryhtisellä, kau-niissa muodossa kulkevalla, energisellä, pehmeällä ja joustavaliikkeisellä hevosella.

Jos kilpaileminen kiinnostaa

Suomalaiset ovat niittäneet askellajiratsastuksessa menestystä jopa MM-tasolla. Tuntiratsas-

tajatkin pääsevät halutessaan kilpailemaan ainakin jonkin verran.

- Heitä on näkynyt sekä helppoissa että normaaliluokissa, Lena tietää.

- Monet ratsastuskoulut järjestävät epävirallisia kilpailuja tuntiratsastajille. Soikion muotoista, viralliset mitat täyttävää ovaalirataa, jolla töltti-, nelij- ja viisikäyntiluokat ratsastetaan, ei kaikilla ole. Kaikenlaiset kilpailupäivät ovat kuitenkin varmasti tervetulleita kilpailuista kiinnostuneille. Perinteistä islantilaista tunnelmaa voi käydä nuuhkimassa vaikka joka toinen vuosi järjestettävässä Landsmót-tapahtumassa.

Yliopistossa ratsastuksenopettajaksi?

Islanninhevosratsastuksen opettajaksi voi valmistua Pohjois-Islannissa sijaitsevasta Hólarista (Hólar University College). Koulutus on arvostettua ja hakijoita paljon. Ohjelma on kolmevuotinen, mutta joka vuodelle haetaan erikseen. Ensimmäinen sisältää hevostietoutta ja ratsastuksen ohjausta, toisena syvennyttään teoriaan ja nuorten hevosten koulutukseen. Kolmannen vuoden hyväksytysti suorittanut opiskelija valmistuu islanninhevosratsastuksen opettajaksi.

Suomen Islanninhevosyhdistys SIHY järjestää perustason askellajiratsastuksen ohjaajakoulutusta ja toteuttaa ammatillista koulutusta Hevosopiston kanssa. Halukkaat voivat hakea myös SRL:n valmentajakoulutuksiin. ♦

Sydän-Häme kärjessä

hevostaitomestaruuksissa

Kiira Sippola Sydän-Hämeen Ratsastajista voitti valtakunnallisissa hevostaitomestaruuksissa nuorempien ja Kymijoen Ratsastajien Henna Pakkanen vanhempien sarjan. Joukkuekilpailussa SM meni Sydän-Hämeen Ratsastajille. Järvenpään Ratsastusseura otti hopeaa ja Lehtimäen Ratsastajat pronssia.

Kaakonkulman 4H-yhdistys, Suomen Ratsastajainliitto ja Harjun Oppimiskeskus järjestivät toukokuun puolivälissä valtakunnalliset hevostaitomestaruuskilpailut, joihin osallistui 41 joukkuetta ja 154 kilpailijaa. Kilpailupäivä venyi pitkäksi, mutta osa tapahtuman "kiva lähteä yhdessä tekemään" -tunnelmaa syntyy siitä, että kaikki halukkaat voivat osallistua kilpailuun.

Ratsastajista ravinuoriin

Kilpailut alkoivat teoriakokeella, jonka jälkeen päästiin ruokailemaan. Sitten osallistujat jaettiin eri seurojen edustajista koottuihin ryhmiin, jotka lähtivät kiertämään tehtävärasteja ryhmänvetäjinä toimineiden Harjun oppilaiden johdolla. Jokainen teki yksin kilpailusuorituksensa muiden odottaessa ulkopuolella.

- Tavoitteena oli paitsi eksymisen estäminen myös se, että ryhmäytämisen ansiosta eri puolilta Suomea tulevat kilpailijat tutustuvat toisiinsa, kilpailujen johtaja Ulla Peltola selvitti.

Koska osallistujat voivat kuulua paitsi SRL:n, myös Suomen 4H-liiton jäsenyhdistyksen tai Suomen Hippoksen nuorisoravikerhoon, kilpailut ovat oivallinen tilaisuus herättää kiinnostusta hevosurheilun eri lajeihin.

Kouvolan Ravinuoria edustanut 11-vuotias Samuli Karhu kertoi treenaavansa itse kahta shetlanninponiaan raveja varten. Hän on toisen polven hevostaitaja ja perinyt harrastuksen äidiltään. Hevostaitojen harjoittelu kiinnostaa, koska samalla saa puuhata ponien kanssa. Samuli kuului samaan ryhmään järvenpääläisten yhdeksänvuotiaan Helmi Rautalinin ja 12-vuotiaan Marianne Nevalaisen kanssa. Tytöt olivat opiskelleet teoriaa tunnollisesti ja harjoitelleet lina Laurilan ja Silja Ahosen ohjauksessa. Kaikki vakuuttivat, että hauskaa oli ollut, ja tehtävätkin olivat sujuneet mukavasti. Marianne ylsikin nuorempien sarjassa pronssille.

Tiimi työssä syksystä saakka

Moniosaista ja laajaa SM-tason kilpailua ei pidetä hetkessä pystyyn. Kun SRL:n nuorisopäällikkö Hanna Talvitie ehdotti Ulla Peltolalle kisojen järjestämistä, takana oli jo testattua yhteis-

Noora Kuikka veti yhtä nuorempien eli 1997 tai sen jälkeen syntyneiden ryhmää Marika Toivasen avustamana. Vanhempien ryhmässä kilpailivat vuosina 1991-96 syntyneet.

työtä muutamien alueellisten hevostaitokisojen tiimoilta.

Oppimiskeskuksen rehtori Matti Ruotsalainen hyväksyi ehdotuksen heti. Virallinen päätös tehtiin viime kesänä. Niinpä Ulla Peltola, Harjun talimestari Satu-Maarit Vuorijärvi ja Kaakonkulman 4H-yhdistyksen joukkue lähtivät yhdistetylle tutustumis- ja kisamatkalle Järvenpään viimekeväisiin SM:iin. Tuliaisina oli paitsi joukkuehopeaa, myös paljon purtavaa omia kisoja ajatellen.

Ulla Peltola halusi painottaa sitä, että mestaruuksissa käytännön kokeessa on toimittava oikeiden hevosten kanssa. Entä jos hevostaitomestari osaa satuloida puuhevosensa, mutta pelkää elävää?

Kiitosta karsivista kysymyksistä

Teoria- ja käytännön kokeiden suunnittelusta

Lehtimäen Ratsastajia edustava Anni Ala-Marttinen oli lähtenyt matkalle aamuneljältä. Joukkuetta luotsasivat sitä valmentaneet ratsastuksenopettaja Sanna Hartvik ja ratsastuksenohjaaja Kaisa Iso-Aho.

vastanneeseen työryhmään kuuluivat Ulla Peltolan lisäksi Harjun Oppimiskeskuksen edustajana kilpailujen päätuomari Anna Haapio ja Johanna Pulkkinen. Tehtävät pohjautuivat päätösin SRL:n julkaisemaan Hevostaitokansioon.

Samaan ryhmään sattuneet lehmolainen Kristiina Härkönen (Pohjois-Karjalan Urheiluratsastajat), pälkäneläinen Miira Kettunen (Sydän-Hämeen Ratsastajat) ja Anni Tuuva Luumäeltä (Hubertusseura) ehdivät ystävyyttä kisapäivän aikana. Kolmikko antoi tunnustusta asiallisista ja tehokkaasti jyvät akanoista karsivista kysymyksistä ja käytännön kokeista.

- Kisa on varmasti vaikea, jos osallistujalla on vain teoriapohjaa, tytöt summasivat.

- Esimerkiksi rehujen tunnistaminen on hankalaa, ellei itse ole koskaan ruokkinut.

Kiitosta aiemminkin vastaaviin kisoihin osallistuneilta työiltä herui myös joutuisista aika-

- Jotta hevostaitomestaruudet eivät paisu mämmuttimaisiksi, tallit ja koulut voisivat kenties järjestää enemmän omia ja alueellisia kisoja, ehdottaa Kaakonkulman 4h-yhdistyksen toiminnanjohtaja Ulla Peltola.

tauluista ja väliaikaohjelmasta. Kiessimuseon ja järjestäjien esittely- ja myyntipisteiden lisäksi tarjolla oli Meri Sataman vetämää horsebicia ja opiskelijoiden suunnittelema ja esittämä Harju Tattoo. Hevosaiheista askarteluakin pääsi kokeilemaan.

Hevosten hyvinvoinnin puolesta

Kilpailujen johtajalle, Kaakonkulman 4H-yhdistyksen toiminnanjohtaja Ulla Peltolalle hevosten hyvinvointi kaupungistuneessa Suomessa on lähellä sydäntä – samoin kuin koko työryhmälle.

- Jollei hevostaitoja ole, ihmiseltä jää huomaamatta, että hevonen ei voikaan hyvin, Ulla Peltola sanoo.

- Hevosenhoitajan on osattava ajatella asiat hevosen näkökulmasta. Hevostaitokoulutus on kehitettävä, jotta nuoret saadaan arvostamaan ei vain ratsastusta, vaan myös hevostaitoja. Vaikken itse ole kilpailuihminen, pidän hyvänä, jos kilpailujen avulla nuoret saadaan kiinnostumaan hevostaitojen opettelusta.

Ulla Peltola on koulutukseltaan ratsastuksenohjaaja, ja hän veti 18 vuotta omaa ratsastuskoulua. Nykyisessä työssään hän on vaikuttanut vahvasti hevostoiminnan kehittämiseen. Tämä näkyy muun muassa siinä, että Kaakonkulman eri ratsastustalleilla toimii 4H-heppakerhoja.

Mikä on 4H?

Kansainvälinen 4H-kansalaisjärjestö toimii koko Suomessa. Neljä hoota merkitsevät harkintaa, harjaannusta, hyvyttä ja hyvinvointia. Keskeisiä arvoja ovat lisäksi rehellisyys ja oikeudenmukaisuus, yritteliäisyys ja ahkeruus, yhteistyö sekä välittäminen ja suvaitsevaisuus

Järjestön ydintehtävänä on tukea lasten ja nuorten tasapainoista kehitystä ja kasvamista vastuuseen. Aiemmin 4H-yhdistykset toimivat maaseudulla, mutta nykyään niitä on myös kaupungeissa. ♦

HEVOSENJÄRKEÄ

Unohtumattomia syntyymiä

Tuomet kukkivat ulkona ja sisällä. Seinälläni on suurennos Mistyn häämatkasta Messilään Patefonin luo keväällä 1973. Tamma on koristeellisessa asennossa, etuset sirosti ilmassa ja takaset vierekkäin, kohta pian laukkaa portille suuren tuomen sivuitse, hyppää yli puuportin. Muistan sen kuin eilisen. Juoksin ylämäen ja kiireellä talliin. Siellä morsian leperteli sulhonsa kanssa karsinan ovella. Ei tule mieleen, sanoiko tallin henkilökunta mitään maalaisesta käytöksestämme, astutusta varten tuota tamma vieraalla tallilla ilman riimuakin vielä ja hyppää tarhasta korkean portin. Onneksi mitään ei rikottu, kukaan ei edes säikähtänyt.

Miten sopiva aika muistella varsomisia, kaikkien viiden syntymäpäivät ovat lähekkäin keväällä.

Kevätalvella 1974 Tähkälän tallilla Vihdissä paisutteli tyytyväinen tummaruunikko vatsaansa. Kun vietin kuukauden mediaseminaarissa Itävallassa, Mistyn henkilökohtainen hoitaja oli tallin naapurissa asuva ammattikoululainen Väreän Riku. Raviväki arvaa, että Riku oli jo silloin oikea hevospies. Asuin punaisessa mökissä tallin lähellä ja kävin jo pari yötä kurkimassa taskulampun kanssa, asuuko suuressa varsakarsinassa odottava tamma vai emo varsan kanssa, kunnes täsmälleen lasketun päivän aamuyöllä takanurkassa ojenteli tähtiotsa. Misty nuoli vielä esikoistaan, joka ponnahti aika pian näppärästi jaloilleen, etsi maitoa ensin emonsa etujalkojen välistä ja sitten kiepsahti oikeaan osoitteeseen. Helppoa, sanoivat kaikki, onneksi olkoon.

Seuraava varsominen oli samasta yhdistelmästä Patefon-Misty, sillä esikoinen Minkki oli terverakenteinen ja järkevä kaunotar, ajateltiin tehdä toinen samanlainen. Toukokuun tulija Pusulassa oli kumminkin ihan toista maata. Menin aamusella viemään bussille posteja ja puolen tunnin päästä palatessani äidin vieressä seiso vakaasti aurinkoläikässä orivarsa. Mistyn äidin perintönä tuli suomenhevosen rautias väri ja pikkuveli oli ronskimpaa tekoa kuin nätti isosisko, säkä 162. Kuonopiirrosta saatiin nimi Cappuccino aikana, jolloin vain ulkomailta tuotu pikakahvi kanto tuota nimeä, kahviloista ei sitä Suomessa saanut. Pojasta kehkeytyi reipas kenttäkilpailija ja poliisivehonen. Säkä oli 175. Samoista vanhemmis-

ta saatiin erilaiset jälkeläiset, mutta järkeviä hevosia ja ihmisystäviä olivat molemmat. Ja silmä tuli äidiltä, kaunis ja tyyni.

Päätin varsottaa Minkin, vaikka rotuhygieenikot inttivät, ettei neljäsoasomenhevosen varsaa mihinkään kantakirjaan saa. Enhän itsekään ole missään kantakirjassa. Minkin astutin Kyran Picadorilla ja saatiin hieno tummaruunikko tammavarsa ilman merkkejä. Synnytystä odoteltiin toukokuun iltasella 1984 ja vein vielä odottajan tarhaan kävelemään kun se oli levoton. Maidot lähtivät tippumaan takasille ja takaisin puhtaaseen varsakarsinaan tuli jo kiire. Toisin kuin äitinsä, Minkki synnytti varsansa omiin käsiini, sillä olin nukkunut viereisessä kutunkarsinassa paalien päällä jo muutaman yön. Kun vedin kalvot otsalta oli hienoa olla sen pikkuhevosen ensimmäinen tuttu tässä maailmassa. Minkin lapselle piti saada turkiseläimen nimi. Chinchilla sopi hyvin, sillä se on inkojen sana tarkoittaen usvaa, like a mist.

Minkin toisen varsan isäksi valittiin Ramon Navarro ja saatiin rautias tammavarsa kesäkuun alussa 1986. Toisessa takajalassa oli sukka, Cinderella-nimi tuli sieltä, sillä Tuhkimoltahan puuttuu toisesta jalasta kenkä. Synnytys sujui kuten edellinenkin, sain olla mukana ja paljastaa tähtisilmät kalvon alta. Se oli kuin paljastaisi patsasta, hevosen pää on niin veistoksellinen ja täydellinen, tyylikkäätkorvat pystyssä, silmät niin sielukkaat ja sieraimet kuin aukeavat kukat.

Tämän neljännen onnistuneen ja sujuvan varsotuksen olisi pitänyt riittää harrastelijalle, mutta vielä tuli elämään yksi varsotus. Chinchilla synnytti kotitalilla Paco Rabannesta orivarsan vappuna 2002 Ritalle, joka oli hoitanut Minkkiä teini-ikäisenä Gumbölessä. Kukaan omiin käsiin syntynyt ei ollut lähtenyt kotoa varsana ja kantatamman viimeisenä kesänä 2000 olivat kaikki taas kotona. Poco lähti puolivuotiaana esikouluunsa käyneenä toiselle tallille ja kutsuu nykyään katsomaan suorituksiaan kisoissa. Täytyy nähdä, jos olisi tamma, tahtoisin valvoa varsomisenkin.

uma.aaltonen@elisanet.fi